

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/8/2012
Identifikačné číslo spisu:	6105221565
Dátum vydania rozhodnutia:	07.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6105221565.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne S. I., bývajúcej v J., proti žalovanej K. B., bývajúcej v J., o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 20 C 185/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. apríla 2011 sp. zn. 4 Co 1/2011 a rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica z 23. septembra 2010 č.k. 20 C 185/2009-156, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 1/2011 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 23. septembra 2010 č.k. 20 C 185/2009-156 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť vydať jej bezdôvodné obohatenie, ktoré žalovaná získala na jej úkor tým, že sa pracovnou činnosťou ani finančne nepodieľala na udržiavaní nehnuteľností v ich spoluvlastníctve (žalobkyni patrí podiel 3/4 a žalovanej podiel 1/4) nachádzajúcich sa v katastrálnom území E., ktoré sú na liste vlastníctva č. XXX vedené ako parcela č. XXX/X - záhrada vo výmere XXX m², zastavané plochy a nádvoria vo výmere XXX m² a ako parcela č. XXX/X/X - rodinný dom súpisné č. XXXX (ďalej len „nehnuteľnosti“).

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 13. júna 2006 č.k. 20 C 174/2005-29 žalobe čiastočne vyhovel - žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 181 Sk s príslušenstvom; vo zvyšku žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že od roku 2002 užíva nehnuteľnosti výlučne žalobkyňa a sama uhrádza náklady spojené s ich udržiavaním. Opodstatnene sa ale domáha (iba) zaplata sumy 181 Sk, ktorá predstavuje podiel žalovanej na žalobkyňou zaplatenej dani z nehnuteľnosti za rok 2004. Ostatné náklady na údržbu nehnuteľnosti (udržiavanie trávnatého porastu, ošetrovanie stromov, výmena vchodových dverí, poistenie domu, odpratávania snehu a upratovanie pivničných priestorov) sú však bežné udržiavacie náklady spojené s užívaním nehnuteľností, ktoré má hradiť žalobkyňa.

Na odvolanie žalobkyne proti výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá, Krajský súd v Banskej

Bystrici rozsudkom zo 14. decembra 2006 sp. zn. 12 Co 244/2006 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobkyni 1 031 Sk s príslušenstvom; vo zvyšku žalobu zamietol. Rozhodol tiež o trovách konania. Za správny považoval výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým zamietol žalobu v časti týkajúcej sa poistky za rodinný dom na rok 2004, ako aj výrok zamietajúci žalobu v časti vydania bezdôvodného obohatenia v súvislosti s kosením trávy, odpratávaním snehu, strihaním stromov, upratovaním pivníc. Nestotožnil sa ale s názorom súdu prvého stupňa, pokiaľ žalobu zamietol aj v časti vydania bezdôvodného obohatenia v súvislosti so zakúpením vchodových dverí; podľa jeho názoru v tomto prípade nejde o bežnú údržbu, preto žalobe v tejto časti vyhovel.

Na základe podnetu žalobkyne generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal proti uvedeným rozsudkom mimoriadne dovolanie. Uviedol, že sudy vychádzali pri rozhodovaní z nenáležitého výkladu pojmu hospodárenia so spoločnou vecou. Podľa názoru generálneho prokurátora spočívajú napadnuté rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení veci; navyše, v procese dokazovania došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ a c/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci v zmysle § 10a ods. 3 O.s.p. uznesením zo 16. júla 2009 sp. zn. 3 M Cdo 2/2008 mimoriadnemu dovolaniu sčasti vyhovel - zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, ako i vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania. Zrušujúci výrok odôvodnil tým, že aj ošetrovanie stromových a trávnatých porastov (kosenie, strihanie), odpratávanie snehu, čistenie priestorov (pivnice) treba považovať za hospodárenie so spoločnou vecou v zmysle § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Keďže udržiavanie spoločnej veci patrí k povinnostiam všetkých spoluvlastníkov a každý z nich má povinnosť podieľať sa na vynaložených nákladoch vo výške danej spoluvlastníckym podielom, musí sa na nich podieľať aj žalovaná. Podľa názoru najvyššieho súdu ale do rámca týchto činností nemožno zahrnúť náklady vynaložené žalobkyňou v súvislosti s uzavretím poistenej zmluvy.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorému bola vec v rozsahu zrušenia vrátená na ďalšie konanie, uznesením z 20. októbra 2009 sp. zn. 12 Co 320/2009 odvolaním napadnuté uznesenie zrušil vo výroku, ktorým súd prvého stupňa žalobu vo zvyšku zamietol a ktorým rozhodol o trovách konania; vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Okresný súd Banská Bystrica po vykonaní ďalšieho dokazovania rozsudkom z 23. septembra 2010 č.k. 20 C 185/2009-156 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni do 15 dní sumu 163,32 € s príslušenstvom, ktorá predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovanej získané na úkor žalobkyne tým, že neprispievala na úhradu nákladov spojených s prevádzkou a údržbou nehnuteľností. Vykonávanie týchto činností (kosenie trávy, strihanie stromov, odpratávanie snehu a pod.), ktoré spadajú pod „hospodárenie so spoločnou vecou“ bolo preukázané dokazovaním. Hodinovú výšku primeranej náhrady za ich vykonávanie určil súd odhadom (§ 136 O.s.p.) sumou 40 Sk. Žalobu zamietol jednak v časti o zaplatenie náhrady za odpratávanie snehu za obdobie presahujúce tri mesiace (december až február), jednak v časti týkajúcej sa účasti žalovanej na úhrade poistky za rodinný dom.

Na odvolanie žalobkyne a žalovanej Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 12. apríla 2011 sp. zn. 14 Co 1/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.); účastníckam nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení poukázal na správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa a konštatoval, že základ žalobou uplatneného nároku bol nesporne preukázaný. Súd prvého stupňa pri učení primeranej výšky náhrady správne aplikoval § 136 O.s.p. Odvolací súd nezistil žiadny dôvod na zmenu odvolaniami napadnutého rozsudku. Odvolacie dôvody uvádzané procesnými stranami boli prezentované už v skorších štádiách konania a súd prvého stupňa sa s nimi náležite vypořiadal. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p.

Na podnet žalobkyne podal generálny prokurátor mimoriadne dovolanie proti rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. apríla 2011 sp. zn. 4 Co 1/2011 a Okresného súdu Banská Bystrica z 23.

septembra 2010 č.k. 20 C 185/2009-156. Uviedol, že žalobou bola uplatnená náhrada za: a/ kosenie, hrabanie, odpratávanie trávy za obdobie od 12. decembra 2002 do 12. decembra 2005 (95,60 €), b/ strihanie stromov a odpratávanie konárov za to isté obdobie (19,92 €), c/ odpratávanie snehu v zimných mesiacoch za to isté obdobie (95,60 €), d/ za upratovanie pivníc (47,80 €) a napokon e/ podielu žalovanej na poistke (21,38 €); spolu 280,30 €. Súd prvého stupňa žalobe čiastočne vyhovel (čo do sumy 163,32 € s príslušenstvom), vo zvyšku žalobu zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku prvostupňový súd uviedol, že žalobu zamietol v časti istiny 21,38 € (podiel 1/4 poistky) a v časti žaloby za odpratávanie snehu za tri mesiace (náhradu jej priznal len za tri mesiace). Súd ma teda žalobkyni priznať 211,12 € (95,60 € + 19,92 € + 47,80 € + 47,80 €), vo výroku rozsudku ale uviedol sumu 163,32 €. Výrok rozsudku teda nekorešponduje s odôvodnením. Toto rozhodnutie je preto nepreskúmateľné - nie je z neho zrejmé, z akých položiek pozostáva vo výroku uvedená suma 163,32 € a v akej konkrétnej výške súd žalobu vo zvyšku zamietol. Odvolací súd túto nepreskúmateľnosť prehliadol a napadnutý rozsudok potvrdil. Tým podľa právneho názoru generálneho prokurátora bola žalobkyni odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Žiadal preto napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobkyňa (stará matka žalovanej) vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu požiadala o spravodlivé doriešenie sporu.

Žalovaná (vnučka žalobkyne) vo vyjadrení k opravnému prostriedku generálneho prokurátora podala charakteristiku vzájomných vzťahov žalobkyne a žalovanej a uviedla, že jej osobná účasť a účasť jej otca na predmetných činnostiach (kosení, strihaní stromov a pod.) bola problematická, lebo žalobkyňa im zamedzila vstup na nehnuteľnosti. Navyše, žalobkyňa tieto činnosti v celom rozsahu a v ňou tvrdenej frekvencii ani sama nevykonávala.

Najvyšší súd na základe mimoriadneho dovolania podaného včas generálnym prokurátorom (§ 243g O.s.p.) na podnet účastníčky konania, preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p. a § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p., ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci prihliada najvyšší súd nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené.

Generálny prokurátor namieta, že rozsudok súdu prvého stupňa je nepreskúmateľný, čo podľa jeho názoru v spojení so skutočnosťou, že odvolací súd tento nepreskúmateľný rozsudok potvrdil, znamená, že v konaní bola žalobkyni odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p. a § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Senát najvyššieho súdu, ktorý preskúmava danú vec, sa nestotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia je vadou konania, na ktorú sa vzťahuje § 237 písm. f/ O.s.p. K otázke právnej kvalifikácie tejto vady sa vec preskúmavajúci senát najvyššieho súdu vyjadril už v uznesení zo 14. novembra 2012 sp. zn. 3 Cdo 158/2012, na ktoré v tejto súvislosti v podrobnostiach poukazuje. Poznamenáva preto iba, že odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu v priebehu konania, ktorý sa prieči zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu upravujúcemu procedúru prejednávania veci, a ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napríklad právo zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, podávať návrhy a opravné prostriedky). Občiansky súdny poriadok neumožňuje stotožniť vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. so súdnym rozhodnutím, ani s jeho odôvodnením (porovnaj

rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 91/2012, resp. z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011). Postupom súdu sa môže rozumieť iba samotný priebeh konania, spôsob vedenia konania či procesu, jednotlivé procesné úkony súdu, jeho faktická činnosť alebo nečinnosť, nie však výsledný rozhodovací akt súdu (produkt konania) ani jeho odôvodnenie. Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte plne opodstatnený aj v preskúmvanej veci a najvyšší súd nemá dôvod odkloniť sa od neho.

V ďalšom preto najvyšší súd aj v danej veci vychádzal z toho, že nepreskúmateľnosť je tzv. inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí prihliadnuť, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté procesne prípustným odvolaním (mimoriadnym dovolaním). Inou vadou sa rozumie porušenie procesných predpisov, ktoré mohlo mať vplyv na výrok napadnutého rozhodnutia. Ide predovšetkým o porušenie procesných práv účastníka, ktoré nemožno podriaďovať pod § 237 O.s.p., ale ich dôsledok sa mohol prejavovať na výsledku konania, ktorý je formulovaný vo výroku meritórneho súdneho rozhodnutia. Pri hodnotení konkrétne namietanej vady súd skúma, či by obsah výroku rozhodnutia bol iný, ak by k predmetnej vade konania nedošlo (viď tiež IV. ÚS 35/2012). Nepreskúmateľné je (o. i.) rozhodnutie, odôvodnenie ktorého dostatočne nevysvetľuje, z akého dôvodu rozhodol súd tak, ako uviedol vo výroku rozsudku.

Zo spisu vyplýva, že žalobkyňa v konaní požadovala náhradu vo výške 280,30 €, a to za: a/ kosenie, hrabanie, odpratávanie trávy (95,60 €), b/ strihanie stromov a odpratávanie konárov (19,92 €), c/ odpratávanie snehu v zimných mesiacoch (95,60 €), d/ upratovanie pivníc (47,80 €) a e/ podiel na poistení domu (21,38 €).

V zmysle odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa bola žalobkyni priznaná náhrada za kosenie, hrabanie trávy vo výške 95,60 €, za strihanie stromov vo výške 19,92 €, za upratovanie pivníc 47,80 € a za odpratávanie snehu (iba) za tri mesiace 47,80 € (výšku tejto náhrady súd krátil). To znamená, že žalobkyni bola - podľa odôvodnenia - priznaná suma 211,12 €. Vo výroku rozsudku je ale napriek tomu uvedená suma 163,32 €. Generálny prokurátor preto opodstatnene namietal, že výrok prvostupňového rozsudku nekorešponduje s odôvodnením.

Uvedený rozpor výroku a odôvodnenia zakladá nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvého stupňa. Odvolací súd túto nepreskúmateľnosť prehliadol a napadnutý rozsudok napriek tomu potvrdil. Tým došlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (R 111/1998).

Z týchto dôvodov zrušil najvyšší súd mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

